

Verantwoording 2023

Inhoud

Voorwoord	2
Algemene informatie	2
Bestuur	3
Beleidsplan 2022-2027	3
Financiële positie.....	3
Activiteiten	4
Noordzee	4
Zoetwaterplassen.....	5
Nederlandse Cariben.....	7
Vooruitblik 2024	8

Voorwoord

2023 was voor de Brave Water Foundation (BWF) een jaar van teleurstelling; vanwege het slechte vaarweer (veel wind en hoge golven) zijn veel geplande activiteiten op de Noordzee niet doorgegaan. Wel zijn een aantal andere activiteiten uitgevoerd zoals die op Bonaire en rond de zoetwaterplassen.

De financiële positie van de BWF is gezond en er zijn voldoende donaties om de lopende activiteiten te kunnen financieren. In het bestuur heeft zonder ophef Mark Barto de plaats overgenomen van Hans Hoogendijk. Verder loopt alles naar behoren en hebben we wederom een bescheiden bijdrage geleverd aan de grote doelstelling van de BWF.

Algemene informatie

De stichting Brave Water Foundation is een Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI), die is opgericht in 2016 te Renkum en sinds 2021, na een bestuurswisseling, is gevestigd in De Zilk.

De stichting heeft als doel: "het verbeteren en behoud van (de kwaliteit van het) oppervlakte water en het verrichten van alle verdere handelingen die daarmee in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn".

De BWF is opgericht door een aantal vrijwilligers die vanuit hun betrokkenheid bij het onderwaterleven en de liefhebberij met de duiksport betrokken zijn geraakt bij de kwaliteit van het oppervlaktewater in Nederland en het Nederlands Caribisch gebied.

Sportduikers worden meer dan andere watersporters geconfronteerd met de veranderingen van het leven in zoetwaterplassen in Nederland, in de Noordzee en in de wateren rond de Caribische eilanden. Door de kwaliteit van het water en de onderwaterflora en -fauna te monitoren in zoetwater, in de Noordzee en in het Caribisch gebied, door aandacht te vragen voor bijzondere waarnemingen en door het water zoveel mogelijk te ontdoen van plastic afval, visnetten en lood, wil de BWF een bijdrage leveren aan het behoud en verbeteren van de (onder)waternatuur en de kennis daarover delen.

Bestuur

Het bestuur van de BWF bestaat uit:

Truus van der Ploeg- van Noort (voorzitter)

Wieger Steinmetz (penningmeester)

Rob van der Ploeg (lid)

Mark Barto (lid)

Mark heeft het stokje overgenomen van Hans Hoogendijk, die wegens persoonlijke omstandigheden, is teruggetreden.

Alle bestuursleden zijn aangemeld bij de KvK en staan geregistreerd in het UBO-register, hetgeen sinds 27 maart 2022 verplicht is. De voorzitter en de penningmeester zijn gezamenlijk bevoegd om te handelen, maar voor de besluitvorming is een meerderheid van stemmen van het voltallige bestuur nodig. Bestuursleden zijn vrijwilligers en ontvangen geen enkele vergoeding voor hun werkzaamheden. Het vestigingsadres van de BWF is: *Ruigenhoek 25 2191AG in de Zilk.*

Beleidsplan 2022-2027

Het beleidsplan voor 2022- 2027 is vastgesteld medio 2022 en gaat door op het beleid uit het voorgaande beleidsplan 2016 -2021.

Komende jaren wordt er vooral ingezet op het onderzoek naar de kwaliteit van enkele zoetwaterplassen in Nederland en het monitoren van de onderwaterflora en -fauna aldaar. Verder gaan we door met het in kaart brengen van de bodem en wrakken in de Noordzee, het koraalbehoud rond Bonaire en al deze plekken willen we ontdoen van plastic afval, visnetten en lood en gaan we bijzondere waarnemingen onder de aandacht brengen.

We werken samen met andere stichtingen met vergelijkbare doelen en bieden een platform waar kennis en informatie beschikbaar is. Op die manier kunnen we een concrete bijdrage leveren aan het behoud en verbeteren van de (onder)waternatuur en de kennis daarover delen. Alles bij elkaar hopen we daarmee de kwaliteit van het oppervlakte water positief te beïnvloeden, het onderwaterleven gezond blijft en de balans zich kan herstellen, zowel in Nederland, in de Noordzee als rond de Nederlandse Cariben.

We doen dat samen met sportduikers, vrijwilligers en met andere stichtingen die het onderwaterleven een warm hart toe dragen.

Financiële positie

De financiële positie van BWF is gezond; er zijn voldoende donateurs om de onkosten te dekken. In 2023 waren er 9 donateurs die zich middels een overeenkomst verplichten om jaarlijks een bedrag over te maken. Met dit budget zijn de expedities met de Lamlash op de Noordzee bekostigd, is er een bijdrage geleverd aan het uitzetten van wilgenconstructies voor jonge vis in de Toolenburgerplas, het systematisch monitoren van de waterkwaliteit van de Toolenburgerplas en het Haarlemmermeersebos en is weer gewerkt aan het herstel van de koraalriffen op Bonaire. Van alle donaties (ca. €20.000 per jaar) wordt ca. 5% besteed aan overhead kosten; er zijn geen personeels- of bestuurskosten. De overige

gelden worden besteed aan activiteiten en donaties die passen in het beleid van de BWF.

Activiteiten

Noordzee

Op dit moment zijn er twee schepen beschikbaar om voor de BWF op de Noordzee activiteiten te ontplooiën: de Lamlash en de Waterploeg. Helaas waren er in 2023 tijdens het Noordzeeduikseizoen veel dagen met veel wind en hoge golven waardoor veel geplande activiteiten niet door konden gaan. De Waterploeg heeft helaas alle (8) geplande duikdagen gecancelled. De Lamlash is slechts 19 van de geplande 53 duikdagen op zee geweest en hebben daarbij de volgende wrakken bezocht: 2767 Onbekend, HMS Aboukir, Breydon Widgeon, HMS Cressy, Emden 3, Hondsbosch, Leliegracht, Madrid, Nipponia, SS Ruth, Trevier, Vinca Gorthon.

Een aantal wrakken zijn niet meer te bereiken door de aanleg van windparken. Voor een aantal andere geldt dat er grote stukken omgevaren moet worden om deze te bereiken. Ook zijn een aantal kleine wrakken in de corridor tussen de kust en het windpark Hollandse Kust vrijwel volledig tot op de zandbodem weg gedregd. Er zijn rond deze posities baggerschepen gezien en bij een duik op een van deze wraklocaties zijn geen wrakdelen meer aangetroffen, terwijl enkele jaren geleden deze nog meters hoog boven de bodem uitstaken. Ook de flora en fauna die normaal op en rond deze wrakken te vinden was, is verdwenen en de zeebodem is een kale zandvlakte geworden.

Het zicht bij de wrakken varieerde tussen 1 en de 10 meter. De conditie van de bekende wrakken is vrijwel ongewijzigd gebleven ten opzichte van voorgaande jaren, maar in de fauna rond de wrakken zijn wel een aantal waarnemingen opvallend:

- In de maanden juni-juli was een groot deel van de bodem tussen Zeeland en het gebied rond de Noorder bij Texel volledig begroeid met een dichte mat van zandkokerwormen waar vele zeesterren op leefden, zowel in kluiten van ca 5 cm grote exemplaren als solitair en met talloze jongen;
- op veel wrakken zijn meerdere grote en soms zeer oude kreeften waargenomen; dat betrof zowel bruin/oranje als blauwe kreeften; terwijl er in de Oosterschelde juist veel minder kreeften worden aangetroffen. Ook zaten er een groot aantal Noordzee krabben op de wrakken;
- grote afwezigingen waren de kabeljauwen; deze zijn vrijwel niet gezien net als het vorige jaar;
- in juni zijn op enkele wrakken strengen met eitjes van de pijlinktvis gezien en op een diepte tussen 9 en 3 meter grote hoeveelheden haarkwallen die vrij in de stroming dreven;
- er zijn op diverse wrakken één of meerdere kongeralen gesignaleerd en tweemaal een zeehond op het wrak of rondom het schip;
- dieren als Noordzeekrab, de fluwelen zwemkrab, steenbolke, en zee-anjelier zijn nog steeds massaal op de wrakken aanwezig. Ook worden er steeds meer gehoornde slijmvissen op de wrakken waargenomen;
- op één van de kruisers is een dode bruinvis aangetroffen en daar in de buurt een grote dode kreeft;
- op het zand rondom de wrakken was pitvis, zeester/slangster, heremietkreeft, zwemkrab en diverse schelpen te vinden;

- er zijn met de vishengel verschillende keren grote pietermannen gevangen. Dit is bijzonder aangezien dit een bodemvis is. Helaas is ook één van de vissers door een pieterman gestoken. Gelukkig kon eerste hulp verleend worden.

Op diverse wrakken zijn weer veel visnetten gevonden en sportvislijnen met haken, lokaas en vislood. Er is een paar honderd kilo van deze materialen van de wrakken verwijderd en afgevoerd. Een deel van het vislood is omgesmolten tot duiklood. Er worden nog opmerkelijk weinig loodvervangers gevonden tussen het vislood. Op een stuk vislood met een lijn waren diverse haaieneieren gehecht.

Wegens het beperkte aantal tochten is afgelopen er niet gezocht naar de vermiste Poolse onderzeeër Orzel. Wel is er op verzoek van Texelse vissers onderzoek gedaan op het in 1942 gezonken Zweedse oorlogsschip SS Ruth. Aan dit wrak is in 2019 de garnalen kotter UK165 (Lummeltje) blijven haken en gezonken. Bij slecht zicht van ca 1 meter is de visboom gevonden die met een lengte van ca 2 meter achter het wrak is blijven haken. Het was niet mogelijk om hier onderwaterbeelden van te maken. Wel is een situatie schets gedeeld met de betrokkenen.

Op het onbekende wrak 2767 is getracht te duiken, maar ondanks de kentering was de stroming zo sterk dat de oppervlakteboei onder water werd getrokken. Ook een tweede lijn met boei verdween onder water. De lijnen zijn met de sonar gesignaleerd en weer uit het water gehaald, maar er is geen duik op dit wrak gemaakt.

Statistieken 2023 Lamlash + Waterploeg	
Aantal trips (uitgevoerd/gepland)	gepland 20 + 8 uitgevoerd 6 + 0
Aantal dagen op zee (op zee/gepland):	Gepland 53 + 8 Uitgevoerd 19 + 0
Aantal bedoken wrakken:	12 + 0
Aantal gemaakte duiken:	44 + 0
Aantal opvarenden:	Crew 7 + 4 Opstappers 28 + 0

Zoetwaterplassen

De Toolenburgerplas

In het voorjaar hebben vrijwilligers van het duikteam Haarlemmermeer van wilgentenen grote ringen gevlochten en afgezonken in het duikgebied van de Toolenburgerplas. Deze ringen bieden een schuilplek voor jonge vis zodat ze veilig kunnen groeien. Daardoor verbetert de visstand in de Toolenburgerplas.

Ook hebben deze vrijwilligers twee extra palen geslagen bij de tweede instap van de duikstek. Dat was nodig omdat de volglijn de bodem raakte. Nu is de volglijn geheel los van de bodem. Het was ook de bedoeling om nieuwe gele boeien te

maken aan de drijflijn, maar daarvoor was het steeds te druk met badgasten op het strandje.

Gedurende het jaar 2023 werd het zicht in de Toolenburgerplas steeds minder werd en de vraag was: waarom? Leden van de werkgroep Biologie van Duikteam Haarlemmermeer zijn een onderzoek gestart om de oorzaak te achterhalen en hopelijk deze weg te kunnen nemen

Vooralsnog lijkt de situatie stabiel en heeft de plas een gezonde, maar vooral rijke flora en fauna. Hoewel de angst bestond, dat ook in de Toolenburgerplas de Rode Amerikaanse Rivierkreeft (*Procambarus clarkii*) explosief in aantal zou toenemen, blijkt dit gelukkig niet het geval te zijn. De praktijk heeft uitgewezen, dat de Rode Amerikaanse Rivierkreeft in het licht brakke water van de Toolenburgerplas niet kan overleven. De Gevlekte Amerikaanse Rivierkreeft (*Orconectes limosus*) is wel in de plas aanwezig maar in beperkte getallen. Waarnemingen laten zien dat deze rivierkreeften in de Toolenburgerplas worden gegeten door watervogels zoals: aalscholvers, bepaalde eendensoorten, meeuwen en futen én door vissen zoals: de meerval, snoek en baars.

Tot 2022 groeiden de Nitellopsis en Kranswieren in de Toolenburgerplas nog weelderig. In 2023 echter was deze minimaal; misschien als gevolg van het slechte zicht en/of de oorzaak daarvan. Er worden weer SETL platen uitgezet als onderdeel van monitoring van de Toolenburgerplas

Aandachtspunten:

- Verhoogde fosfor / fosfaat concentraties als gevolg van uitspoeling van meststoffen en/of grote groepen watervogels;
- vervuiling van het oppervlaktewater en de bodem door afval o.a. plastic van de bezoekers;
- overbevissing middels clandestien stropen (géén visclubleden) waardoor de balans tussen roof- en prooivissen verstoord kan raken;
- er wordt een explosieve toename van het aantal grondels waargenomen. Voordeel daarvan is dat de grote baarzen en snoeken met deze grote aantallen grondels voldoende prooidieren voorhanden hebben.

Het Haarlemmermeersebos

Bijzonder van deze plassen is dat regenwater en kwelwater de enige natuurlijke toelopen zijn van de Toolenburgerplas en het Haarlemmermeersebos. Het Haarlemmermeersebos heeft nog wel een kleine onnatuurlijke inlaat vanuit de boezem van de Geniedijk. Dit is fosfaatrijk en over het algemeen warmer water, dat de plas in wordt gepompt om het waterniveau op peil te houden. Het Haarlemmermeersebos is ook minder blootgesteld aan de wind door de omliggende bomen waardoor de natuurlijke menging van het water op dieptes van de beperkt is.

2013 was voor de Haarlemmermeersebosplas een topjaar vanwege de grote hoeveelheid kranswieren met wel liefs 5 soorten. Dit was ook het eerste jaar, dat er niet meer belucht werd. Daarna is de hoeveelheid kranswieren sterk achteruit

gegaan, tot slechts enkele plantjes van maar 1 soort. De Nitellopsis, die ooit een paar jaar achter elkaar op dezelfde plek stond, is na 2015 niet meer waargenomen. Dat betekent, dat de waterkwaliteit in dat achteruit is gegaan. In 2021 is er een nieuw beluchtingssysteem geplaatst die van mei tot oktober in bedrijf is. Onderzoek laat zien dat het biologische evenwicht vanaf 2021 weer significant is verbeterd. In 2022 heeft die verbetering van de waterkwaliteit in de Haarlemmermeersebosplas zich voortgezet.

Met het herstel van het beluchtingssysteem in 2021 is de plas weer op de goede weg naar een gezond biologisch evenwicht.

Aandachtspunten:

- Het biologisch balans (PH/CO2 factor) is soms nog wat aan de hoge kant: gemiddeld rond de 0,25 daar in tegen 0,0 het meest ideaal;
- De vraag blijft of de onderwater flora zich nog verder herstelt na 2023;
- Deze vraag betreft ook de ontwikkeling en herstel van de fauna onder water;
- Ook de chemische belasting van de Haarlemmermeersebosplas blijven wij nauwlettend volgen.

Nederlandse Cariben

Reef Renewal Bonaire

In januari, februari en maart zijn we als vrijwilligers actief geweest met de rifrestauratie op Bonaire. Verschillende keren zijn we met een aantal vrijwilligers naar Klein Bonaire gevaren om daar op de kweekstations de koraalboompjes van algen te ontdoen zodat de koralen beter kunnen groeien.

Ook hebben we geholpen om grond-ankers in de rifbodem te slaan waar nieuwe koraalboompjes aan bevestigd kunnen worden. Om die ankers diep genoeg in het rif te kunnen slaan hebben we in Nederland een zwaarder gereedschap gemaakt en naar Bonaire verzonden. In Bonaire was het noodzakelijke materiaal niet te verkrijgen.

De nieuw slagpin werkte zo goed dat RRB om een tweede slagpin heeft gevraagd; ook die is gemaakt en naar Bonaire verzonden. Hopelijk lukt het daarmee om sneller en beter de koraalboompjes aan de bodem te verankeren. Vooralsnog lijken de resultaten veel belovend

Clean up activiteiten Bonaire

Door omstandigheden hebben we niet deelgenomen aan clean-up activiteiten

No Waste Caribbean Vibes

No waste Caribbean Vibes is een not-for-profit onderneming op Bonaire dat plastic afval verzamelt, dit verschredert en de zo verkregen korrels onder grote druk en hitte in een mal perst. Daarmee worden allerlei gebruiksvoorwerpen gemaakt, van onderzetters tot fruitschalen, die verkocht worden aan toeristen en middenstanders. No Waste Caribbean hoopt daarmee mensen bewust te maken dat plastic afval geen afval is maar grondstof en dus niet weggegooid moet worden. Voor

het productieproces hebben we een set stalen platen geschonken waarmee een mal gemaakt kan worden. Zo leveren we ook via via een bijdrage aan het verkleinen van de plastic soup in de oceanen.

Vooruitblik 2024

Veel van onze activiteiten zijn afhankelijk van de weersomstandigheden, maar dat neemt niet weg dat er best plannen gemaakt kunnen worden. Zo zullen we in de zomer met de Lamlash én de Waterploeg duiken in de Noordzee om het onderwaterleven en de wrakken te monitoren, deze te ontdoen van lijnen, netten en ander afval. We zullen de kwaliteit van het water van de zoetwaterplassen in de Haarlemmermeer nauwgezet monitoren, evenals de flora en fauna in die plassen. Ook in de Cariben zullen we niet stil zitten en een bijdrage leveren aan het Reef Renewal Project, clean up activiteiten en het verzamelen en verwerken van afgedankt plastic.

Namens het bestuur van de BWF
Truus van der Ploeg, voorzitter